

pride do očitne manifestacije intelektualčevega notranjega protislovja, ki ni značilen zgolj za Fichtejev nazor, temveč deluje kot notranji stroj intelektualnosti kot take. Izhajajoč iz predpostavke, da človeško bistvo sestoji iz naravnosti k umsko navdahnjenemu posredovanju in sprejemanju, ali drugače povedano, da smo kot človeška vrsta zavezani »gonu k temu, da bi vsakega drugega napravili za čim bolj enakega Nam samim, našemu boljšemu jaz, vendar hkrati puščamo biti oblikovan s tiste strani, s katere je drugi odlično izoblikovan in mi odlično neizoblikovani« (Fichte, 1984: 157), – ta naravnost ne potrebuje (svobodne) volje, saj ne gre za stvar individualno posvečenih izbrancev, temveč za projekt dovrševanja celotnega občestva. Kljub temu, da je Fichte že sam opazil, da bi v primeru, »če bi vsi svoj čas posvečali intelektualnemu raziskovanju, tudi sami intelektualci prenehali biti intelektualci« (Fichte, 1984: 171), iz tega ni izpeljal logičnih konsekvenc. Ker je intelektualec stvarjen samo skozi nravno omiko, se z istim zamahom naredi za odvečnega. Z realizacijo svojih idejnih premis rektroaktivno ustvari pogoje lastnega izbriisa. Iz tega izhaja tudi sklep, da je mesto intelektualca vsekakor v družbi, vendar ne zgolj kot njen najbolj dovršen člen, temveč tudi kot odvečni, nemožni element. Ta težnja je eksplicitno razvidna na primeru vzgajanja sovjetske inteligence.

Govor o neprecenljivi vlogi proletarskih komunističnih intelektualcev, ki so se morali izkazati z višjo izobrazbo in/ali partijskim članstvom, ni bilo zgolj leporečje, saj so njihova dejanja nepričakovano zaznamovala usodo Sovjetske zveze in pri tem pokazala tudi na notranjo logiko intelektualca kot takega. Intelektualci ne stojijo »malo naprej in ob strani«, kamor jih je ob neki priliki umestil Foucault,¹⁸ temveč so umeščeni med vednost in oblast, med pozicijo znanja in vpliva, kot *odgovor na njun razcep*. Na tej točki pride do izraza vsa tragičnost intelektualčeve drže. Ker se ponudi kot odgovor, se v istem zamahu naredi odvečnega, saj zaceli družbeno teksturo in napove dobo strokovnjakov. Zato nas ne sme presenečati, da so po Stalinovem nepristranskem mnenju predstavljali neuporabno funkcijo¹⁹ in obenem pridobili politične in profesionalne sovražnike. Kako torej naprej v razmerah, ki zahtevajo z enciklopedičnim znanjem izobraženo občestvo, ki ni vezano na nič drugega kot svojo vednost? Če smatramo vednost kot objektivni sklop pridobljenih

¹⁸ Cf. *Intellectuals and Power* (Deleuze, 2004: 207).

¹⁹ Poleg svoje neuporabnosti so bili zelo pogosto obtoženi tudi spletkarjenja, radikalizacije in nepravilnega kritiziranja, zlasti znotraj izobraževalnih institucij.